

Ta pergodba ni zmišljena, ampak resnična. — Tako se glasí konec te povedke; mi pa pobaramo: ali ni danes tudi tako, kakor je bilo pred 60 leti?

Novičar iz avstrijskih krajev.

Od Mure 25. januarja. * Česar smo že dolgo serčno želeli — se je vendar enkrat izpolnilo. Pri dotičnih oblastih že ležijo listine, ktere poterjujejo, da ima lubniška škofija jenjati, in da današnja politiška okraja bruški in graški bota okrožje sekovskega, marburški okraj pa okrožje labodskega škofijstva. Vsa Koroška bode stala pod pastirsko palico kerškega škofa. Papežovo pismo je datirano VI. Calend. Decembris 1857. to je: 26. novembra lanskega leta; razun tega pisma ste še dve listini: dekreta consistorial. congregat. od 16. in 20. maja 1857. Marburg bode sedež labodskega škofijstva, in mestna cerkev sv. Joaneza kerstnika bode stolna cerkev (ecclesia cathedralis). Semenišče klerikov bode se napravilo iz poslopja na velikem tergu, v katerem ste sadaj učelišče in stanovališče vojaških odgojencov. Čuje se tudi, da Nj. Veličanstvo bodo darovali novemu škofijstvu poleg škofovskega poslopja stoječi „Militär-Verpflegshaus“, iz ktere ga bode tedaj kapitolski hram (domus capitularis). Vsi prečastiti gospodje labodskega kapitela bodo se v Marburg preselili. — Opravila o izmeni patronatov, aktov i. t. d. se bodo koj začele, in upati smemo, da do prvega oktobra tekočega leta je preselitev že se zgodila.

Ker je ta nova ustrojitev škofijska za štajerske Slovence neskončno važna reč, in se za nje nova dōba bode začela v obziru moralne in dušne izobraženosti, tedaj slovensko duhovništvo in slovenski narod drugega ne more storiti kakor se iz globokega serca zahvaliti najpervlje: Nj. Veličanstvu presvetlemu cesarju Franc Jožefu, kteri tako očetovsko so v to ustrojitev privolili, ter svetlemu metropolitu solnograškemu nadškofu Maksimilianu; in slednjič imata se s polnim zaupanjem približevati slovensko duhovništvo in slovenski rod svetlemu škofu Antonu Martinu, kteri s svojim častivrednim kapitelom vred veliko žertvo doprinesejo za obči blagor. Sveta katoliška cerkva je med Slovenci zmiraj imela najzvestejše otroke; gotovo bode pod slavnim pastirjem, kteri je sin slovenske matere, brat po jeziku in kervi Slovincov, še lepše razcvetala.

Podstopim pa se tudi opomniti slovensko duhovništvo, posebno gosp. dekane in farneštre, naj premišlujejo, kako bi se na najdostojnejši način ponižna zahvala položila pred tron Nj. Veličanstva in pred lice presvetlega metropolita. Tudi dan, kadar bodo presvitli škof Anton Martin nastopili svoj novi sedež, bode se brez dvombe praznoval ko dan občega veselja. Marburško mesto bode gotovo vse storilo, da bode sprejem slaven in vreden tako imenitne zgodbe; naj se pa tudi posvetujejo rodoljubni duhovniki slovenski, posebno iz dosadanje sekovske škofije, kako bi se dal oni dan obhajati ko dan slave za katoliško cerkev, in ko dan sreče za štajersko-slovenski narod.

Iz Zagreba 31. januarja. A. K. — V minulih dveh mescih so se igrale sledeče igre v domačem jeziku na tukajšnjem kazališču: 2. dec. je bilo 29. predstavljanje igre „Graničari“ ili „Proštenje na Iljevu“, od J. Freudenreich-a; — 9. dec. „Grof Benjovski“ ili „Okletva na Kamčatki“, s pevanjem v 5 razdelih poleg nemškega; — 16. decembra „Razbojníci na gori Kulminskoj“ ili Moć viere“, žalostna igra v 5 djanjih, iz nemškega prestavil Stiepan Marjanovič; — 30. dec. drugikrat „Grof Benjovski.“ — 6. jan. 33. predstavljanje, na korist reditelja in igravca Freudenreich-a ml. pervikrat „Crna kraljica“, izvorna narodna gluma s pevanjem v 2 razdelih in predigro pod naslovom „Prokletstvo

na Medvedgradu“ od gospoda Koristnika; — 20. januarja „Gospoje i Husari“ ili „To neide“, šaloigra iz poljskega prevedena; — in 26. jan. na korist gospodične Norvegeve drugikrat „Crna kraljica.“ — Društvo naše kazališno nam tako lepo napreduje, da se nam ni treba bati vpešanja od njegove strani. Le kazališnega občinstva nam preogosto pomanjkuje; posebno rado se to zgodi pri predstavljanju iger prevedenih iz inostranih jezikov. Izvorne stvari, da si niso ravno izverstne, imajo vendar večjo vrednost za nas, kakor najboljši prevodi; izvorne narodne igre namreč nam kažejo kakor v zercalu: šege in navade z vsemi posebnostmi našega národa, kar se pa v prevodih navadno pogreša. To je uzrok, da je naše občinstvo tako mlačno za prevedene igre, in zopet tako iskreno za izvorne.

Iz Reke. V petek 22. t. m. smo tukaj slovesno praznovali spominj Radeckitove smerti. — Zima nas letos nenavadno nadleguje. Snega smo še precej imeli, in merzla burja neprestano piha. Morda ravno ta nenavadni mraz je uzrok toliko boleznim, ki po reškem mestu ljudi poprijemajo. Pretekli teden je bilo malo hiš, v kterih ni bolnika bilo. Zdaj je, hvala Bogu, že veliko bolje. — Kakor je našim bravcom že znano, bo „Neven“ izhajal v Reki. Spisal je že mnogo pripravljenih in tudi prejemnikov se je že nekoliko oglasilo, al vendar še izhajati ne more, ker privoljenja iz Zagreba čaka. Prav bi bilo, da bi tudi rodoljubni Slovenci ta hvalevredni časopis podpirali, da ne umre. Druzega ni tukaj novega. Z Bogom!

Iz Veprinca v Istri 20. januarja. — Oganj dobro služi al slabo gospodari! Perve dni t. l. zagleda nočni čuvar grada (mesta) Kastve v hiši nekega šilca za polnočjo nenavadno svetlino. Navarnost precej spoznavši zavpije in zvoni, da hitro ljudi v gradu zbudí. Urno privreli so k požaru verli možjé. Krič in na pomoč doní. Naenkrat ko strel iz goreče strehe glas zagromi: Tiho svi! in mene poslušajte. Bližnje šterne razbite, in redno meni vode podajajte, da slabega gospodarja pomirim. Tihota kakor v grobu ustane, sam ogenj razsaja. Ali kakor rečeno tako je storjeno. V kratkem se ogenj ugasi, in od častnega gosp. Andreja Marottia, starejega kapelana tega mesta, zares v vsem umnega in pogumnega moža, ki je prvi na goreči strehi bil in s častnim gosp. Simon Jurhmanom in Mesekom, kapelanom tega mesta, delo vredaval, se sliši drugi glas: „Idite domú, nevarnosti ni nobene več!“ Dober red in pravi posluh je povsod potreben. Imenovanim gospodom in vsim pričujočim Kastavcem gré očitna čast, da niso dali ognju — slabemu gospodarju večje oblasti!

Liburnian.

Iz Brešc 25. pros. Z. — Potoki in reke so letos tako zamerznili, da se po ledu čez nje hodi. Čeravno se majhno nad Čatežem stekate Kerka in Sava, je vendar vsa voda tako stisnjena bila, da je pri Čatežkem brodu Sava tako zamerznila, da so ljudje po ledu čez Savo hodili; zavolj varnosti so bile nektare lestvice (lojtre) po ledu, in na nje deske položene, to je terpelo od 10. do 13. tega mesca. Že več ko 50 let, kakor ljudje pravijo, ni bila Sava tako zamerznjena, kakor letos, da bi bili ljudje po ledu čez njo hodili. Za veden spomin naj se to v „Novicah“ ohrani.

Iz Ljubljane 1. febr. Snoči se je po dolgem mrazu vreme omečilo in je potihnila burja. Pa ga tudi ni bilo takega mraza, kot to zimo, že veliko let. Mraz je bil sicer hujši, pa tako stanoviten ne. To se je vidilo na Ljubljani, ki je bila kmali nad malim grabnom zamerznjena čez in čez. Samo v hudi zimi 1829—30 je bila tudi zamerznjena, kar se vejo ljudje spomniti. Uzrok temu je pa plitvost Ljubljane, kakor je že sploh začelo vode zlo pomanjkovati. Ni tedaj res, kar govori „Laib. Ztg.“ od 30. t. m. o veliki zimi in zamerznjenji Ljubljane leta 1832. — Društvo za podporo ljubljanskih obertnikov je imelo v nedeljo veliki zbor, pri kterem se je snidila obilna množica društvenikov

in kterega so počastili tudi Nj. ekselencia, gospod deželni poglavar s svojo nazočnostjo. Drugikrat več o tem.

Iz Ljubljane 2. febr. — Včeraj popoldne je bila v „Novicah“ že večkrat omenjena velika slovesnost v Vodnikovi rojstni hiši pri Žibertu v Šiški. Preveč smo še ginjeni té domorodne veselice, da bi mogli obširno o nji pisati; le to danes rečemo, da se je očitno pokazalo pri tej priložnosti: kako spoštovan in ljubljen je naš oče slovenskega pesništva. — Druga veselica nas čaka v petek zvečer v našem gledišču, kjer se bo napravila tudi Vodniku na čast beseda, osnovana od gospod dr. Toman s pripomočjo gg. pevcov glasbenega društva in mnogih drugih gospodov in gospodičin pod vodstvom gosp. Nedveda. Začela se bo beseda z overturo, katero je zložil iz slovanskih pesem Emil Titl; za to pride kór s slavnim venčanjem Vodnikove podobe; napev Nedvedev, besede dr. T.; — za tem se bo pel dvospev Fleišmanov po besedah Prešernovih z naslovom: spomin Val. Vodnika; — Sarafan, samopev národní ruski pride potem na versto; — Zadoljen Krajnec, kor z besedami Vodnikovimi pa bo sklepal prvi razdel besede. — Drugi razdel se bo začel z govorom pesmi Vodnikove: Na Veršacu; — za njim bo sledil samopev Josipine Turnogradske-Tomanove pod naslovom: Občutki; — za tem pride česka pesem: Plave oči — černe oči; za to pesmijo bo sledil čveteropev Riharjev po besedah Uršičevih pod imenom Življenje; — končala se bode beseda z velikim korom po serbski pesmi „Budnica“ osnovanim. — Začela se bo beseda zvečer ob 7. uri.

Pa ne samo s posvetnimi veselicami hočemo obhajati blagi spomin Vodnikov; v saboto dopoldne ob 10. uri bo pri čast. o. o. frančiškanih s v. maša v spomin rajnemu Vodniku, h kateri povabimo vse častitelje in častiteljice njegove.

Novičar iz raznih krajev.

Iz Dunaja. Presvitli Cesar so z Najvišjim sklepom od 19. januarja 1858 prebivavcom reškega okrožja privolili cola prosto vvaževanje soršice, ajde, prosa, turšice, erži, dalje ječmena, slada, ovsa in turšične moke do 31. decembra 1861.

— Novega drobiža, kterega pride po 100 na en forint ali goldinar, je že precej nakovanega. Velik je kakor so bili stari polkrajcarji, ima na eni strani cesarskega orla z opisom: „k. k. österreichische Scheidemünze“, na drugi pa v sredi lovorovega venca številko 1. Kako bodo ta dnar imenovali, se še ne vé.

— 26. in 27. je imela dunajska kmetijska družba prvi véliki zbor. Stroškov je imela pretečeno leto 114 tavžent; udje so pridali 9000 fl., država jo je podperla s 25,000 fl., dunajska srenja s 5000 fl. in vstopnina v Augarten o veliki razstavi mesca maja je dala 65,000 gold. Čistega dobička je imela 29 tavžent gold. Tajniku (sekretérju) je dovolila za njegov trud 300 cekinov.

— Nabiranje novincov to leto se bo začelo 1. marca in bo z mescom aprilom doveršeno.

— Popisovanje bo do konca tega mesca v celem cesarstvu dokončano. Koliko prebivavcov ima cesarstvo, bi utegnili v mescu aprilu povedati.

— Romarjev v Maria-Celj je bilo pretečeno leto 270 tavžent.

— Sedaj je na Dunaji osrednja komisija za zidanje in ohranjenje terdnjav; sestavljena je iz višjih oficirjev general-kvartirmajsterskega in ženijskega štaba. Predsednik ji je topniški general baron Hess, kateri ima nad vsim čuvati, kar zadeva vojaško uterjevanje deržave.

Iz Milana. Tu izhaja časopis „Sammler“ v nemškem in italijanskem jeziku; še drug večji časnik „Cosmopolita“

izhaja v Milanu v italijanskem, francozkem, nemškem in angležkem jeziku.

Iz Benetk. Kar se že od leta 1812 ni zgodilo, se je to zimo, namreč lagune (močvirja) so zamerznile.

Iz Berne. 23. t. m. je na železnici v vozu vol zmerznil, ki so ga peljali iz Prage na Dunaj.

Iz Rusije. Po naznanjenju rusovskega ministerstva znotranjih zadev je bilo 1855 v Rusiji 11 milij. 800 tavžent robnikov ali sužnih. Večji del njih živi v srednjih in zapadnih okrajinah; tako na pr. je v okrajini Tula čez polovico prebivavcov sužnih. Od leta 1803 je dobilo 103 tavžent 891 kmetov prostost in posestvo ali po odkupu ali pa v dar. Po poslednjem popisovanju je število oprostenih kmetov 145 tavžent. Sploh dá poleg napravljanja železnic oprostovanje največ govoriti.

Iz Nemškega. Za Mogunčane je bilo do 22. t. m. 375 tavžent 847 fl. nabranih.

Iz Švajce. Reka Rajn je tako plitva, kakor že 180 let ni bila, in na nekem mestu skačejo serčni ljudje ob drogu z ene strani na drugo in nazaj.

Iz Italije. Iz Rima pripoveduje pismo od 13. t. m., da je car Aleksander svojo voljo izrekel, potrebam katoliške cerkve v Rusii zadostiti in upati je, da se bo upanje v teh zadevah gotovo spolnilo.

Iz Francozkega. Zaperanje še vedno terpi v Parizu. Tako so pretečene dni zopet tri Italijane zaperli. Govori se sploh, da bodo najsiloviteje politične begúne iz Angležkega iztirali, in ti so: Mazzini, Ledru-Rollin, Viktor Hugo, Louis Blanc. Sodna preiskava prvih zapertih bo kmalo doveršena in zadeva štiri Italiane, katerih Orsini in Pierri še vedno vse tajita, Rudio pa je vse povedal.

Iz Angležkega. Na Angležkem so stesali barko „Leviatan“ imenovano, ktera je največja sedanjega časa. Dolga je 700 čevljev, vsa železna in bo na nji 10 tavžent vojakov.

Iz Turškega. Pred nekimi dnevi so se turški ministri pri Riza pašetu posvetovali o bosniških in ercegovinskih zadevah; sklenili so, krepko na noge stopiti, da te kraje upokojijo, kjer so marsiktere odertije ljudstvo razkačile. Iz Bosna-Seraja se bere, da je ves južni del Ercegovine od Jezere do Trebinja vstal. V boju pri Niksiću na črnogorski meji je ostalo 200 mertvih; Turki so se mogli umakniti. V Jezeri je general Mohamed Bej drugi pot zajet in obležen.

Iz Moldove. 25. t. m. je knez Kajmakam slovesno bral ukaz turške vlade, kateri zapové deželni zbor razpustiti.

Darovi za Vodnikov spominek.

Od I.—VIII. naznanila . 442 fl. 10 kr.

Gospod Janez Šolar, gimnaz. profesor v Gorici	3 fl. — kr.
„ Matija Vodušek, opat Celjski	5 „ — „
„ dr. Andrej Vojska, komitatni svetovavec v Rima-Szombatu	4 „ — „
„ Franc Wagner, adjunkt v Ungwar-u	2 „ — „
Gospa Reza Wagnerjeva	1 „ — „
Gospod Franc Rosman, fajmošter v Proseku	4 „ — „
„ Peter Wartol, učenik v Semiču	— „ 40 „
„ Janez Nevak, korar v Ljubljani, učenec Vodnikov leta 1814	5 „ — „
„ Karol Leben, fajmošter v Šmartni pri Kraju, učenec Vodnikov leta 1814	5 „ — „
Gospa Franciška Pirnatova v Štorah	2 „ — „
Milka, hčerka Pirnatova v Štorah	2 „ — „
Gospa Katarina Florjanova v Kraju	1 „ — „
Gospod Hribar, kolar v Ljubljani	5 „ — „
„ Janez Poklukar, profesor v Ljubljani	2 „ — „
„ Sajovec Jakob, kaplan v Bersecu	1 „ 16 „

Skupaj . 485 fl. 6 kr.